

CORNELII

VALERII ULTRAIECTINI

GRAMMATICARVM

INSTITVTIONVM

LIBER PRIMVS.

De primis Grammatices Latinæ
Rudimentis.

Cui extrema manus Auctoris accessit.

de la Libra

ANTVERPIÆ,

EX OFFICINA PLANTINIANA,

Apud Viduam, & Ioannem Moretum.

M. D. XCII.

Cum Gratia & Privilegio.

Call Soc 125 v 2alm. ex dono REGIUM.

CORNELII

VALERII ULTRAECTINI

GRAMMATICARUM

INSTITUTIONUM

SUMMA PRIVILEGII.

LIBER PRIMVS

REGIÆ Maiestatis Privilegio cautū est, ne quis
citra voluntatem Ioannis Moreti, Typographi Ant-
uerpiensis, CORNELII VALERII *Ultraiectini*
Grammaticarum Institutionum libros, siue alia quæ-
uis eiusdem Auctoris, vel aliorū quorumcumq. ope-
ra olim à Christophoro Plantino excusa, vllō modo
imprimat, aut alibi impressa in suas ditiones impor-
tet, venaliāve habeat. Qui secus faxit, cōfiscatione li-
brorum, & graui pœna multabitur: vt latius patet in
litteris Datis Bruxellæ, 16. Maij. M. D. XCI.

Signat. S. De Grimaldi.

Et in Consilio Brab. I. De Buschere.

V M neminem adhuc in arte Grammatica rectè, atq; ordine puerorum ingeniis congruente, breuiterq; tradenda satis elaborasse, pleriq; eorum, qui in ea cogitatione curaq; versati sunt, arbitrentur; minimè certè mirum videri debet. eiusdè libri plures interdum editiones reperiri, ac posteriores plerumq; prioribus multo locupletiores, atq; etiam correctas magis, & paulo faciliùs explicatas. Nos olim breuia quædam Grammaticæ Latinæ præcepta ad eorū utilitatem, quos priuatim id tēporis instituebamus, ea via ac ratione quæ nobis commodissima tum visā est, collegimus: quæ semel iterumq; renata & aucta nunc tandè ea accessione locupletauimus; vt æquos rerū æstimatores speremus hunc nostrū laborem, si penitus intropexerint, non superuacaneū fuisse, nec verò inutile fore studiosæ iuuentuti iudicaturos. Quatuor autè libellis nunc postremùm diligentissimè recognitis vniuersam bene loquendi artem ac præcepta maximè pueris necessaria, & quæ tutò sequi possint, breuiter & dilucidè sumus cōplexi: quorū primus tantū rudimenta continet, tanquā præparationem quandā ad absolutiorem Etymologiæ & Syntaxeos tractationem: Secundus Etymologiam, seu potius Analogiā, qua partium orationis, seu dictionū singularum discriminè, proportio, & origo traditur, in quo libro nominū genus & declinationem, itemq; verborū præterita & supina coniungentes, aliter atq; vulgò fieri solet, ea tradidimus præcepta, quæ & necessaria & certa sunt, & in optimis scriptoribus obseruata, atque à superioris ætatis barbarie, quantū fieri potuit, repurgata. Syntaxin liber tertius cōplectitur: quo Grammaticorum de recta atq; emendata orationis cōsecutione sententiæ diligenter ad vsitatum linguæ Latinæ principū sermonem perpenduntur ac iudicantur. Quartus carminū genera quorū frequētior vsus est, cōtinet. Priores duo libelli seprè ab hinc annis cōscripti sunt & dictati Philiberto, D. Hieronymi à Seroeskerka Zelādi Equitis aurati filio, cū puero, qui nūc summa nostra voluptate adolescens & probus & pereruditus euasit. Posteriores biennio serè pòst generoso adoles-

CORNELII

VALERII ULTRAIECTINI

GRAMMATICARVM

INSTITVTIONVM

LIBER I.

De primis Grammatices Latinae Rudimentis.

QUID est Grammatica? Est ars, qua purè & emendatè loquendi scribendiq; rationem tradit, idoneorum scriptorum usu & auctoritate comprobata.

Grammatica est certalocquendi scribendique scientia. Nō enim aliter scribere debemus, quā loquimur.

[Vnde nomen hoc ductum est? A litteris, quas grammata Graeci vocant, quasi litterarum scientia. Ea quatuor ex partibus constat: Orthographia, Prosodia, Etymologia, & Syntaxi: quarum prima versatur in litteris, altera in syllabis, tertia in dictionibus, quarta in oratione.]

QUID est littera? Minima pars vocabuli.

QUOT numerantur litterae? Tres & viginti.

Quae sunt?

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

^b a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z

^c a b e c e d e e f g e h a i k a e l e m e n o p e q u e r e s t e v i x ^d ypsilon zeta.

^c Quot sunt vocales? *Quinque Latinae, & una Graeca. Quae sunt? a, e, i, o, u, y.*

Cur sic dictae sunt? *Quod plenū sonū per se efficiant.*

QUOT sunt ex vocalibus quae consonātes fieri possunt? *Duae. Quae? i, & u. Quando? Cū in eadē syllaba vocalibus aliis, vel sibi: p s x preponūtur: ut, iuno, yule.*

a Maiorū litterarū figura.
b Minorū figura.
c Pronunciatio.
d Tres sunt Graecae litterae, k, y, z.
e Duae sunt species litterarum, vocales & consonantes: & consonantium duae species, semi-vocales & muta.

QUOT